आचार्येण सौत्रामण्यनुविहिता। इदानीमध्वर्युवेदविहितसौत्रव्याख्यानोपन्यासाय न्यायोपप्रदर्शनायाचार्य[1] आह · सौत्रामण्यामिष्टिपशवो भिन्नतन्त्राः[2] कालभेदात् ॥१॥ इह चादित्यपयस्यात्रिपशूनामन्यत्रापि सम्भवात्तद्विषयतापि मा भूदिति सौ॰णीग्रहणम् प्रयोगवचनैकत्वप्रज्ञप्त्यर्थं च एको हि प्रयोगवचनोऽत्र ऋद्धिकामः सौत्रामण्या यजेतेति · अत्रेष्टि॰शवो भिन्न॰न्त्राः भवन्ति · कुत एतत् का॰त् भिन्नो हि कालः आदित्यं चरुं यद्य॰मीज्ञान इति (१२. १. २. ११) चैवमादि · ननु च प्रयोगवचनैकत्वे राजसूयेन स्वाराज्यकामो यजेतेत्यत्र कालभेदात्तन्त्रभेद उक्तः इष्टि॰भेदादिति किमर्थं पुनरुच्यते सत्यम् एतदेवम् तत्र ह्य[ा]नुमत्यादीनां फलैकत्वे तन्त्रभेदोऽभिहितः इह पुनस्तथा नेति इह हि यागविशेषाणां सौत्रामणीसंशब्दितानाम् ऋद्धिकामः सौत्रामण्या यजेतेति फलसम्बन्धः तत्संनिधानादितरेषां तदङ्गतेति वैषम्याद्भेदेनोच्यते अङ्गानां प्रधानानां च प्रयोगवचनैकत्वादेकतन्त्रं मा भूदित्युच्यते · ननु च ज्योतिष्टोमवदत्रैकतन्त्रं कस्मान्न भवत्यङ्गानां प्रधानानां च नेत्युच्यते तत्र हि ऋत्विग्वरणदेवयजनजोषणादीनामुत्तरकालं दीक्षणीयादिविधानम् इह पुनरादित्यादीनामङ्गत्वेऽपि सति कालभेदात्तन्त्रभेद इति न दुरुक्तम्। सप्तदश सामिधेन्यः ॥२॥ अत्र भवन्ति · अनारभ्य समधीतं साप्तदश्यं प्रकृतितः पाञ्चदश्येनोत्कालितम् यत्र-यत्र श्रूयते तत्र-तत्र भवति। वार्त्रघ्नावाज्यभागौ ॥३॥ अत्र भवतः। वृधन्वन्तौ वा पशुषु सांनाय्यविकारात् ॥४॥ पशुषु यस्याज्यभागौ तस्य वृ॰न्तौ भवतः · पशुषु पयोग्रहा भवन्ति तेषां सां॰राद्वृधन्वन्तौ भवतः। सं॰ कुतः पशोः सां॰रात्।

आमिक्षायां च ॥५॥ वृधन्वन्तावेव सांनाय्यविकारत्वात् · अधस्तनसूत्रे (४) पशुष्विति विशेषितत्वादामिक्षायामप्राप्तिर्मा भूदिति भेदेन ग्रहणम्। उपाꣳशु देवतेष्टिषु ॥६॥ भवतीति वाक्यशेषश्च। विराजौ संयाज्येऽविशेषोपदेशात् ॥७॥ संयाज्याशब्देन स्विष्टकृत्सम्बन्धिन्यौ याज्यानुवाक्ये उच्येते (५. १३. २) ते च प्रेद्धोऽग्नऽइमोऽग्नऽइति (ऋक्सं॰ ७. १. ३ १८) · अविशेषेण हि सौत्रामणीं प्रकृत्य विराजौ संयाज्येऽइति समाम्नायते। वसिष्ठशुनकानां नाराशꣳसः

१) ? °र्शयन्नाचार्य Cod. २) ? °शवः। अभि॰ ३. M. भिन्न॰ K.